

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref  
18/115-1

Dato  
6. mars 2018

## Forenkling og forbedring av rammeverket for universiteter og høyskoler

Departementet har besluttet å sette ned et utvalg for å gå igjennom regelverket for universiteter og høyskoler. Departementet vil også gjennomføre en mulighetsstudie for å se på ulike tilknytningsformer for statlige universiteter og høyskoler. Departementet vil også vurdere behovet for forenkling av målstrukturen. Disse prosessene bør ses i sammenheng, og de bør gjennomføres i dialog med universitets- og høyskolesektoren og andre interessenter.

### 1. Forenkling av regelverket for universiteter og høyskoler

Departementet legger opp til at gjennomgangen av regelverket for universiteter og høyskoler gjennomføres i to faser. Først ønsker vi innspill og synspunkter på hvordan regelverket i dag virker og oppleves av de som regelverket retter seg mot, både universiteter, høyskoler, studenter og andre. Dette vil danne grunnlaget for at departementet utarbeider et mandat for et utvalg som skal gjennomgå regelverket og utrede forslag til endringer. Vi tar sikte på å oppnevne et slikt utvalg våren 2018.

#### 1.1. Bakgrunn

Alle universiteter og høyskoler i Norge er regulert av universitets- og høyskoleloven. Siste gang regelverket for universiteter og høyskoler ble helhetlig vurdert var i NOU 2003:25 *Ny lov om universiteter og høyskoler*. Blant annet på bakgrunn av dette ble universitets- og høyskoleloven vedtatt av Stortinget i 2005, og ga for første gang en felles lov for statlige og private universiteter og høyskoler. Dette ga likere regulering av private og statlige institusjoner. I dette lovarbeidet ble det imidlertid ikke foretatt en fullstendig gjennomgang av alle bestemmelsene som hadde ligget i tidligere lovverk. En rekke lovbestemmelser ble derfor i hovedsak videreført, og resultatet er at mange av lovens bestemmelser har vært stort

sett uforandret over flere tiår. Siden 2005 har loven blitt revidert en rekke ganger, hvor endringer har blitt foretatt i avgrensede deler av loven.

Universitets- og høyskoleloven har en rekke forskriftshjemler, og den vesentligste delen av den samlede reguleringen er fastsatt i forskrift. Det er i utgangspunktet ikke tenkt at et utvalg skal gjennomgå alle lovens forskrifter, men det vil være ønskelig å også få en drøfting og vurdering av den samlede reguleringen av universiteter og høyskoler som skjer gjennom både lov og forskrift.

Arbeidet med studentvelferd er også viktig for virksomheten til universiteter og høyskoler. I dag er ansvaret for studentvelferden delt mellom universitetene og høyskolene og studentsamskipnadene. En vurdering av reguleringen av universitetene og høyskolene bør derfor også vurderes i sammenheng med regelverket som gjelder for studentsamskipnadene.

## **1.2. Foreløpige vurderinger**

Universiteter og høyskoler er store og viktige samfunnsinstitusjoner som er avhengig av høy tillit i samfunnet. Institusjonene skal være arenaer for fri meningsutveksling og danning av ny innsikt som kan bringe samfunnet videre. Universitetene og høyskolene skal bidra med kunnskap til å løse vår tids store samfunnsutfordringer og bidra til ny verdiskapning.

Styringen er basert på at institusjonene skal ha stor grad av autonomi og faglig frihet. Alle universiteter og høyskoler har lovfestet faglig frihet og ansvar. Departementets samlede styring av sektoren må ta hensyn til dette, om det er styring gjennom eierskap, regelverk, organisering, finansiering eller på annen måte.

Det overordnede målet er et regelverk som tydelig beskriver ansvar, rettigheter og plikter, både for universitetene og høyskolene, studenter og ansatte, der dette ikke er fastsatt i annet regelverk. Regelverket bør ikke være mer omfattende enn nødvendig, og det må være tilpasset institusjonenes ansvar og oppgaver. Regelverket skal være skrevet i et klart og enkelt språk.

Universitets- og høyskoleloven har en rekke forskriftshjemler, og den vesentligste delen av den samlede reguleringen er fastsatt i forskrift. Gjennomgangen av regelverket bør også peke på områder der forskrifter kan bli bedre og tydeligere.

Arbeidet med studentvelferd er også viktig for virksomheten til universiteter og høyskoler. I dag er ansvaret for studentvelferden delt mellom universitetene og høyskolene og studentsamskipnadene. En vurdering av reguleringen av universitetene og høyskolene bør derfor også vurdere om regelverket som gjelder for studentsamskipnadene kan bli bedre og tydeligere.

Departementet legger opp til at utvalgets arbeid skal resultere i en norsk offentlig utredning (NOU).

Utvalget bør foreslå endringer i regelverket slik at det tydeligere beskriver ansvar, rettigheter og plikter, både for universitetene og høyskolene, studenter og ansatte, der dette ikke er fastsatt i annet regelverk. Regelverket bør ikke være mer omfattende enn nødvendig, og det må være tilpasset institusjonenes ansvar og oppgaver. Utvalgets lovforslag skal ha god struktur og være skrevet i et godt og klart språk slik at forslaget også forstås av de som ikke er jurister.

Utvalgets arbeid skal følge utredningsinstruksen. Dette innebærer bl.a. at utvalgets arbeid må besvare følgende spørsmål:

- Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
- Hvilke tiltak er relevante?
- Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
- Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
- Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?
- Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Utvalget må sørge for god dialog med universiteter, høyskoler og andre sentrale aktører, f.eks. studentsamskipnader og helseforetak, underveis i arbeidet.

### **1.3. Innspill og videre prosess**

Departementet legger stor vekt på at arbeidet gjennomføres i tett dialog med universitets- og høyskolesektoren, studenter og andre interessenter. Departementet har lagt dette til grunn for vedlagte utkast til mandat. Vi ønsker ev. innspill til mandatet eller andre problemstillinger det er ønske om at utvalget ser nærmere på.

Vi ber om ev. innspill og synspunkter til mandat **innen 1. mai 2018**.

## **2. Mulighetsstudie for å vurdere tilknytningsformer for statlige universiteter og høyskoler**

Statlige universiteter og høyskoler er formelt organisert som forvaltningsorganer med særskilte fullmakter. Denne organisasjonsformen kan medføre noen begrensninger for institusjonenes autonomi og handlingsrom, og det bør utredes om andre organisasjonsformer kan være aktuelle. Utskillelse fra staten vil gi større autonomi, og kan gi bedre forutsetninger for å foreta prioriteringer i tråd med samfunnets behov, langsiktig planlegging og satsning.

Departementet vil derfor gjennomføre en mulighetsstudie for å se på ulike tilknytningsformer for statlige universiteter og høyskoler, f.eks. en foretaksmodell, for å sikre mer uavhengige institusjoner.

Departementet legger til grunn at ev. alternative tilknytningsformer må gi mer autonomi. De økonomiske og administrative konsekvensene av alternative tilknytningsformer kan antagelig være betydelige og må utredes nøye. Departementet har som utgangspunkt at andre tilknytningsformer ikke innebærer lavere tildelinger over statsbudsjettet, men de kan ha andre konsekvenser i form av for eksempel økt økonomisk fleksibilitet. Videre legger departementet til grunn at dersom det blir aktuelt å vurdere alternative tilknytningsformer, kan det tenkes at de passer for noen, men ikke alle. Omorganisering kan bli aktuelt for noen, mens andre forblir del av staten. Departementet har som utgangspunkt at statlige universiteter og høyskoler ikke skal gis en annen tilknytningsform dersom de ikke ønsker det selv.

Vi legger til grunn at en slik mulighetsstudie vil være et omfattende arbeid. Også dette bør gjennomføres i tett dialog med sektoren. Vi legger foreløpig ikke opp til at en mulighetsstudie gjennomføres som en integrert del av gjennomgangen av regelverket, ref. over, men at disse arbeidene ses i nær sammenheng. Vi vil komme nærmere tilbake til gjennomføringen av dette arbeidet.

### **3. Forenkling av målstrukturen**

Departementet innfører gradvis en ordning med flerårige utviklingsavtaler mellom departementet og de statlige universitetene og høyskolene. Utviklingsavtalene skal bidra til å nå målene om høy kvalitet, tydeligere institusjonsprofiler og bedre arbeidsdeling. De skal også være med på å gi faglig utvikling og være til støtte for styret. Departementet tar sikte på at alle de statlige institusjonene skal ha utviklingsavtaler fra 2019. Departementet vil i dialog med sektoren vurdere behovet for forenkling av målstrukturen, som i dag innebærer at departementet fastsetter fire overordnede mål med nasjonale styringsparametre, og institusjonene fastsetter virksomhetsmål med styringsparametre. En ev. forenkling av målstrukturen bør ha som mål at utviklingsavtalene og målstrukturen fungerer godt sammen og gir mer effektiv og bedre styring, jf. Prop. 1 S (2017-2018).

Departementet tar sikte på å legge frem ev. endringer i målstrukturen i tildelingsbrevene for 2019. Dette innebærer at en ny og enklere målstruktur innføres før gjennomgangen av regelverket er ferdig, men at disse prosessene likevel må ses i sammenheng.

Departementet ber statlige universiteter og høyskoler om synspunkter på hvordan målstrukturen i dag virker og oppleves – hva som fungerer godt og hva som kan forbedres. Departementet ber også om innspill til hvordan målstrukturen kan forenkles eller forbedres. Departementet vil på bakgrunn av dette ta initiativ til ytterligere dialog med institusjonene.

Vi ber om innspill til forenkling og forbedringer av målstrukturen innen **1. juni 2018**.

Med hilsen

Lars Vasbotten (e.f.)  
avdelingsdirektør

Erling H. Dietrichson  
seniorrådgiver

*Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer*

## Adresseliste

Akademikerne	Fridtjof Nansens plass 6	0160	OSLO
Ansgar Teologiske Høgskole	Fredrik Fransons vei 4	4635	KRISTIANSAND S
Arbeids- og sosialdepartementet	Postboks 8019 Dep	0030	OSLO
Arbeidsgiverforeningen Spekter	Pb. 7052 Majorstuen	0306	OSLO
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	Postboks 6768 St. Olavs plass	0130	OSLO
Atlantis Medisinske Høgskole	Postboks 4290 Nydalen	0402	OSLO
Barne- og likestillingsdepartementet	Postboks 8036 Dep	0030	OSLO
Barrat Due musikk institutt	Postboks 5344 Majorstuen	0304	OSLO
Bergen Arkitekt høgskole	Postboks 39	5841	BERGEN
Bjørknes høyskole	Lovisenberggt. 13	0456	OSLO
Campus Kristiania	Postboks 1195	0107	OSLO
Markedshøyskolen	Sentrum		
Det teologiske Menighetsfakultet	Postboks 5144 Majorstua	0302	OSLO
Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning	Thron Nergaards veg 7	7044	TRONDHEIM
Finansdepartementet	Postboks 8008 Dep	0030	OSLO
Fjellhaug Internasjonale Høgskole	Sinsenvn. 15	0572	OSLO
Forskningsinstituttene	Postboks 5490	0305	OSLO
Fellesarena	Majorstua		
Forsvarsdepartementet	Postboks 8126 Dep.	0032	OSLO
Handelshøyskolen BI		0442	OSLO
Helse- og omsorgsdepartementet	Postboks 8011 Dep	0030	OSLO
Hovedorganisasjonen Virke	Boks 2900 Solli	0230	OSLO
Høgskolen i Innlandet	Postboks 400	2418	ELVERUM
Høgskolen i Molde	Postboks 2110	6402	MOLDE
vitenskapelig høgskole i logistikk			
Høgskolen i Sørøst-Norge	Postboks 235	3603	KONGSBERG

Høgskolen i Østfold		1757	HALDEN
Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling	Arne Garborgsveg 22	4340	BRYNE
Høgskulen i Volda	Postboks 500	6101	VOLDA
Høgskulen på Vestlandet	Postboks 7030	5020	BERGEN
Høyskolen for Ledelse og Teologi	Micheletsvei 62	1368	STABEKK
Justis- og beredskapsdepartementet	Postboks 8005 Dep	0030	OSLO
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Postboks 8112 Dep	0032	OSLO
KS	Postboks 1378 Vika	0114	OSLO
Kulturdepartementet	Postboks 8030 Dep	0030	OSLO
Kunnskapsdepartementets tjenesteorgan	Abels gate 5A	7030	TRONDHEIM
Kunsthøgskolen i Oslo	Postboks 6853 St Olavsplass	0130	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Landsorganisasjonen i Norge	Youngsgate 11	0181	OSLO
Lovisenberg diakonale høyskole	Lovisenberggaten 15 B	0456	OSLO
Musikkteaterhøyskolen	Trondheimsveien 137	0570	OSLO
Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	Postboks 578	1327	LYSAKER
NLA Høgskolen	Postboks 74	5812	BERGEN
Nord universitet	Postboks 1490	8049	BODØ
Norges Dansehøyskole	Postboks 2956 Tøyen	0608	OSLO
Norges forskningsråd	Postboks 564	1327	LYSAKER
Norges Handelshøyskole	Helleveien 30	5045	BERGEN
Norges idrettshøyskole	Postboks 4014 Ullevål Stadion	0806	OSLO
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	Postboks 5003	1432	ÅS
Norges musikkhøyskole	Postboks 5190 Majorstua	0302	OSLO

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet		7491	TRONDHEIM
Noroff høyskole	Postboks 2544	4678	KRISTIANSAND
Norsk barnebokinstitutt	Postboks 2674 Solli	0203	OSLO
Norsk Gestaltinstitutt AS	Pilestredet 75C	0354	OSLO
Høgskole			
Norsk høgskole for helhetsterapi	Husvikveien 105	3113	TØNSBERG
Norsk studentorganisasjon	Holbergs gate 1	0166	OSLO
Nærings- og fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
Næringslivets Hovedorganisasjon	P.b. 5250 Majorstua	0303	OSLO
Olje- og energidepartementet	Postboks 8148 Dep.	0033	OSLO
OsloMet – storbyuniversitetet			
Samferdselsdepartementet	Postboks 8010 Dep	0030	OSLO
Samisk høgskole	Hánnoluohkká 45	9520	KAUTOKEINO
Senter for internasjonalisering av utdanning	Postboks 1093	5809	BERGEN
Skrivekunstakademiet	Georgernes Verft	5011	BERGEN
Steinerhøgskolen	Professor Dahls gate 30	0260	OSLO
Studentsamskipnadsrådet			
Unio	Stortingsgata 2	0158	OSLO
Universell			
Universitetet i Agder	Serviceboks 422	4604	KRISTIANSAND S
Universitetet i Bergen	Postboks 7800	5020	BERGEN
Universitetet i Oslo	Postboks 1072 Blindern	0316	OSLO
Universitetet i Stavanger		4036	STAVANGER
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet		9019	TROMSØ
Universitets- og høgskolerådet	Stortorvet 2	0155	OSLO
Utenriksdepartementet	Postboks 8114 Dep	0032	OSLO
VID vitenskapelige høgskole	Postboks 184 Vinderen	0319	OSLO



Westerdals - Oslo School of Arts Communication and Technology	Postboks 9215 Grønland	0134	OSLO
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	Postboks 9232 Grønland	0134	OSLO